

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
& ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ερ. Φ.: 245

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : atneke@culture.gr

ΠΡΟΣ: **Βουλή των Ελλήνων**
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: 1. Βουλευτή κ. Γεώργιο Μουλκιώτη
2. Βουλευτή κ. Γιώργο Αρβανιτίδη
3. Βουλευτή κ. Δημήτρη Κωνσταντόπουλο
4. Βουλευτή κ. Απόστολο Πάνα
5. Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων
6. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
7. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 4589/26.2.2021 Ερώτηση με θέμα:
«Μέτρα στήριξης, προστασίας και ανάπτυξης του ορεινού όγκου της Στερεάς Ελλάδας»

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 4589/26.2.2021 Ερώτησης των Βουλευτών κ.κ. Γεώργιου Μουλκιώτη, Γιώργου Αρβανιτίδη, Δημήτρη Κωνσταντόπουλου και Απόστολου Πάνα, σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, και σε ό,τι αφορά το ΥΠΠΟΑ, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού υλοποιεί, δια των Περιφερειακών και Κεντρικών Υπηρεσιών του, ένα πολυσχιδές έργο που αποσκοπεί στη συντήρηση, αποκατάσταση, ανάδειξη και εν γένει προστασία των πολύ σημαντικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με πληθώρα έργων και δράσεων, χρηματοδοτούμενων από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και χωροταξικού σχεδιασμού. Ως εκ τούτου, ο τομέας του Πολιτισμού μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά στην εφαρμογή του βιώσιμου παραγωγικού προτύπου, που η κυβέρνηση επιθυμεί να εφαρμόσει στην χώρα μας.

Για το λόγο αυτό, είμαστε σε διαρκή συνεργασία με τους εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να συντονιστεί κεντρικά, αλλά σε στενή συνεννόηση με τις κατά τόπους περιφερειακές υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, το πολυσχιδές έργο τους που περιλαμβάνει ανασκαφική δραστηριότητα, αναστηλώσεις αρχαίων, βυζαντινών και νεότερων μνημείων και υποστήριξη συναφών δράσεων.

Οι Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ εργάζονται για τις κηρύξεις αρχαιολογικών χώρων στα ορεινά της Περιφέρειας και προωθούν στα αρμόδια Συμβούλια θέματα σχετικά με την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή, με γνώμονα την προστασία και ανάδειξη των αρχαιοτήτων και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής, λαμβάνοντας υπόψη και το ιδιαίτερο φυσικό τοπίο μέσα στο οποίο εντάσσονται τα μνημεία και οι αρχαιότητες. Επιπλέον, ήδη, βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία συντονισμού και διαβουλεύσεων για τις προτάσεις έργων που θα υποβληθούν, κατόπιν των Προσκλήσεων, στην νέα Προγραμματική

Περίοδο ΕΣΠΑ 2021-2027. Παράλληλα, ποικίλα έργα χρηματοδοτούνται από τον Προϋπολογισμό του ΥΠΠΟΑ, καθώς και από το ΠΔΕ της Περιφέρειας.

Ειδικότερα, στην Π.Ε. Βοιωτίας, στην οποία περιλαμβάνονται οι μεγάλοι ορεινοί όγκοι του Κιθαιρώνα και του Ελικώνα, αλλά και οι μικρότεροι του Πτώου όρους και του Ακοντίου όρους, που περιβάλλουν την λεκάνη της Κωπαΐδας, βρίσκονται σε εξέλιξη τα εξής έργα από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Βοιωτίας:

Στον αρχαιολογικό χώρο της Ακρόπολης Πλαταιών στον Κιθαιρώνα έχουν ξεκινήσει μελέτες για την αρχιτεκτονική αποτύπωση της ακρόπολης Πλαταιών, με στόχο την ανάδειξη του χώρου, αλλά και την ενημέρωση του κοινού με σύγχρονα μέσα.

Στον αρχαιολογικό χώρο της Αλυκής στον Ελικώνα σοβαρές κατολισθήσεις στην περιοχή της Ακρόπολης Αλυκής οδήγησαν στην εκπόνηση Γεωλογικής και Γεωτεχνικής Μελέτης στερέωσης βραχωδών πρανών, που εγκρίθηκαν το 2020. Επιπλέον, εκπονήθηκαν στατική μελέτη, μελέτη στερέωσης και μελέτη ανάταξης και ανάδειξης. Για την εφαρμογή τους είναι απαραίτητη η συνεργασία του ΥΠΠΟΑ με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και το Δήμο Θηβαίων, με τους οποίους το ΥΠΠΟΑ βρίσκεται σε στενή συνεργασία.

Στη Μονή Οσίου Λουκά στο Στείρι, που αποτελεί μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιά UNESCO, έχουν εκπονηθεί μελέτες για την αντικεραυνική προστασία και την τοποθέτηση Η/Μ υποδομών στους επισκέψιμους χώρους, οι οποίες θα υλοποιηθούν με δαπάνη του τακτικού προϋπολογισμού του ΥΠΠΟΑ. Επίσης, βρίσκονται σε εξέλιξη οι εγκρίσεις των μελετών πυρόσβεσης και πρόσβασης ΑμεΑ.

Στην Κοιλιάδα των Μουσών στον Ελικώνα προχωρεί η εκπόνηση μελετών ανάδειξης και πρόσβασης στα μνημεία, και η τοποθέτηση ενημερωτικού υλικού. Επιπλέον, έχει δρομολογηθεί η κήρυξη αρχαιολογικού χώρου στα υψώματα του Σωρού (νότια της κοιλάδας του Ασωπού) και η θεσμοθέτηση Ζωνών Προστασίας στην κήρυξη του αρχαιολογικού χώρου της Κοιλιάδας των Μουσών.

Επίσης, η ΕΦΑ Βοιωτίας σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αθηνών προχώρησε στη συστηματική μελέτη και αποτύπωση αρχαίων κυρίως ατραπών, οδών και μονοπατιών στην περιοχή του ανατολικού Ελικώνα (Ανάληψη, Ζερίκι) και ανατολικού Παρνασσού (Διστόμου, Ζεμενού), η οποία αποτελεί την αρχή για τη δημιουργία και ανάδειξη ιστάμενων μνημείων, που δυνητικά θα συμβάλλει στην δημιουργία μίας διαδρομής πολιτιστικού και φυσιολατρικού χαρακτήρα.

Στις πλαγιές του Παρνασσού βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος και το Μουσείο των Δελφών, ένας ιδιαίτερα αναγνωρίσιμος πόλος έλξης επισκεπτών από την Ελλάδα και το εξωτερικό, που συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή. Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος μεριμνά για την απρόσκοπτη λειτουργία του χώρου, και για την συνεχή προστασία και ανάδειξη των μνημείων του χώρου. Μια σειρά από έργα στον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών διαθέτουν ωριμότητα για ένταξη στο ΕΣΠΑ 2021-2027, όπως η στερέωση και αποκατάσταση του αρχαίου Γυμνασίου, η αντικεραυνική προστασία και η υλοποίηση φυτοτεχνικής μελέτης.

Επιπροσθέτως, η αποκατάσταση της Ι. Μονής Κοιμήσεως Θεοτόκου Βαρνάκοβας, η οποία βρίσκεται στις παρυφές των Βαρδουσίων ορέων, διαθέτει ώριμες μελέτες για ένταξη έργου αποκατάστασης στο ΕΣΠΑ 2021-2027.

Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια έχουν εκπονηθεί η μελέτη για την ανάδειξη του μονοπατιού από το Κωρύκειο Άντρο στο Χρισσό (που αποτελεί τμήμα του Ευρωπαϊκού μονοπατιού μεγάλων αποστάσεων E4), αρχιτεκτονική και στατική μελέτη για την άρση της ετοιμορροπίας του πύργου της αρχαίας οχύρωσης της Λίλαιας, προκαταρκτική μελέτη σκοπιμότητας για την ανάδειξη του χώρου στις πηγές του Κηφισού στο Πολύδροσο, και μελέτη αποκατάστασης του Κελιού του Αθανασίου Διάκου στην Αρτοτίνη.

Όσον αφορά στον Παρνασσό, σημειώνεται ότι εφαρμόζονται τα όσα έχουν ορισθεί με την υπ' αρ. ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ10/35909/1750/11-04-2012 Υπουργική Απόφαση για την "Εγκριση καθορισμού ζωνών προστασίας, χρήσεων γης, επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων και ειδικών όρων και περιορισμών δόμησης στην εκτός σχεδίου πόλεως και εκτός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών περιοχή του υπό θεσμοθέτηση Εθνικού Πάρκου του όρους Παρνασσού (Εθνικού Δρυμού Παρνασσού)".

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Φθιώτιδας και Ευρυτανίας, στη χωρική αρμοδιότητα της οποίας ανήκουν περιοχές που κατά ένα μεγάλο μέρος τους αποτελούνται από ορεινούς όγκους, έχει δρομολογήσει τα παρακάτω:

Στους πρόποδες του Καλλιδρόμου στις Θερμοπύλες, η Εφορεία προγραμματίζει το έργο «Αποκατάσταση τείχους Φωκίων και κατασκευή των προσβάσεων του στο πλαίσιο των Πολιτιστικών Διαδρομών- Πόλος Θερμοπύλες- Λαμία».

Στον ορεινό όγκο της Κνημίδας (Δήμου Καμένων Βούρλων) ξεκινά άμεσα η υλοποίηση του έργου «Αποκατάσταση και ανάδειξη Ασκληπιείου Δαφνούντος στον Άγιο Κωνσταντίνο Φθιώτιδας», το οποίο χρηματοδοτείται από το Π.Δ.Ε. της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Στις δυτικές πλαγιές του ορεινού όγκου του Τυμφρηστού είναι σε εξέλιξη το έργο «Ανάπλαση γέφυρας "ΚΑΜΑΡΑΣ" Δομιανών και περιβάλλοντος χώρου», το οποίο υλοποιείται από τη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου Καρπενησίου, υπό την επιστημονική εποπτεία της Εφορείας.

Η Εφορεία Αρχαιοτήτων Ευβοίας μεριμνά για την προστασία, αποκατάσταση και ανάδειξη μνημείων στους ορεινούς όγκους της περιοχής:

Στην Κεντρική Εύβοια, στους πρόποδες του όρους Σκοτεινή προγραμματίζονται εργασίες σε σημαντικούς ναούς, όπως στο μεσοβυζαντινό καθολικό της μονής του Οσίου Νικολάου του Σικελιώτη κοντά στον οικισμό του Μετοχίου Κύμης, στον Άγιο Γεώργιο στον Βατώντα, στον υστεροβυζαντινό ναό του Αγίου Δημητρίου στους πρόποδες του Κοτυλαίου όρους και στο ναό της Θεοτόκου Οδηγήτριας στον μικρό οικισμό των Σπηλιών.

Άμεσα ξεκινούν οι εργασίες στο κάστρο των Φύλλων, στο πλαίσιο της Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ ΥΠΠΟΑ και Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με χρηματοδότηση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων της Περιφέρειας.

Στο Δήμο Κύμης- Αλιβερίου, στο λόφο Καστρί, απέναντι από τη λίμνη του Δύστου, διατηρείται η αρχαία Δύστος, όπου έχουν πραγματοποιηθεί από την Εφορεία καθαρισμοί του αρχαιολογικού χώρου, διάνοιξη δρόμου πρόσβασης και τοποθετήθηκαν ενημερωτικές πινακίδες, ώστε ο χώρος να είναι επισκέψιμος.

Στον προϊστορικό οικισμό στη θέση «Γκουριμάδι» στη Δ.Ε. Μαρμαρίου διενεργείται ανασκαφή από το Νορβηγικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο, στο πλαίσιο εγκεκριμένου πενταετούς ερευνητικού προγράμματος.

Επιπλέον, το ΥΠΠΟΑ, στο πλαίσιο της εφαρμογής στην Ελλάδα της Σύμβασης για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003), προωθεί δράσεις που αναδεικνύουν την ταυτότητα του ορεινού χώρου και των στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που τη συγκροτούν. Ειδικότερα, η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς μεριμνά για τα ακόλουθα:

Το 2017 εγγράφηκε στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας η Μετακινούμενη Κτηνοτροφία, στοιχείο που βρίσκεται στον πυρήνα της πολιτισμικής και κοινωνικής συγκρότησης των ορεινών κτηνοτροφικών κοινοτήτων. Ιδιαίτερως δε, σε ό,τι αφορά τις ορεινές κοινότητες της Στερεάς Ελλάδας, προβάλλεται η σημασία τους, καθώς σε ένα μεγάλο μέρος της (Αγραφα, Παρνασσός, Βαρδούσια, Ορεινή Ναυπακτία κλπ.) απαντάται το φαινόμενο της ετήσιας μετακίνησης αιγοπροβάτων.

Στις 11 Δεκεμβρίου του 2019, κατόπιν συνεργασίας με την Αυστρία και την Ιταλία, εγγράφηκε στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας το στοιχείο «Μετακινούμενη Κτηνοτροφία: Η εποχιακή μετακίνηση των κοπαδιών στις παραδοσιακές διαδρομές τους, στη Μεσόγειο και τις Άλπεις».

Αναμφισβήτητα, και οι δύο εγγραφές έχουν συμβάλει τόσο σε εθνικό όσο και διεθνές επίπεδο στην ανάδειξη της μετακινούμενης κτηνοτροφίας και των περιοχών όπου απαντάται. Σημειώνεται δε ότι έχουν ξεκινήσει οι διερευνητικές επαφές για τη συμμετοχή και άλλων οκτώ ευρωπαϊκών χωρών στον διεθνικό φάκελο, με σκοπό τη διευρυμένη εγγραφή του στοιχείου στον Διεθνή Κατάλογο εντός των δύο επόμενων ετών. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα φέρει για άλλη μία φορά στο προσκήνιο το δίκτυο των χωρών και συνεπώς των τοπικών κοινοτήτων, όπου η μετακινούμενη κτηνοτροφία εξακολουθεί να αποτελεί ισχυρό στοιχείο της ταυτότητάς τους.

Επιπροσθέτως, το ΥΠΠΟΑ, διά της αρμόδιας Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, υποστηρίζει και προβάλλει με κάθε ευκαιρία τις δράσεις του Δικτύου Μετακινούμενων Κτηνοτρόφων, που αποσκοπεί στη διαφύλαξη και ανάδειξη σε παγκόσμιο

επίπεδο της μετακινούμενης κτηνοτροφίας ως πολιτιστικής κληρονομιάς. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι το ΥΠΠΟΑ έθεσε υπό την αιγίδα του τη διοργάνωση της 3ης Συνάντησης Μετακινούμενων Κτηνοτρόφων, η οποία πραγματοποιήθηκε στα Άγραφα (27-28.7.2019) με την υποστήριξη του Δήμου Αγράφων και της τοπικής κοινωνίας στο σύνολό της. Στη διοργάνωση συμμετείχαν εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης, της ακαδημαϊκής κοινότητας, ερευνητές τόσο από την Ελλάδα όσο και από την Ιταλία, με αφορμή τη συνεργασία των δύο χωρών για την εγγραφή του στοιχείου στον Διεθνή Κατάλογο της UNESCO.

Η Υπουργός
Πολιτισμού και Αθλητισμού
ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού
2. ΓΔΑΠΚ
3. ΔΙΠΚΑ
4. ΔΒΜΑ
5. ΔΑΒΜΜ
6. ΔΙΝΕΠΟΚ
7. ΕΦΑ Φωκίδας
8. ΕΦΑ Φθιώτιδας και Ευρυτανίας
9. ΕΦΑ Εύβοιας
10. ΕΦΑ Βοιωτίας
11. ΔΠΑΝΣΜ
12. ΥΝΜΤΕ Δυτικής Ελλάδας
13. ΕΔΕΠΟΛ